

Begroting algemeen

- 1. Hoe wordt de impact van de mens en middelen methodiek op de begroting in de komende jaren ingeschat. Gesproken wordt over een verkenning is die ook beschikbaar voor ons? Of in ieder geval de hoofdconclusies?**
- 2. Wat is de Mens- en middelen methodiek? En welke verbetering moet deze methodiek concreet brengen/ welk probleem wordt hiermee opgelost?**

De mens- en middelen methodiek houdt in dat de bedrijfsvoeringsbudgetten van de vereniging gedurende een meerjarige periode (meestal een periode van vier jaren, gekoppeld aan een bestuursperiode) omkaderd zijn en gemandateerd zijn aan de algemeen directeur. Met de bedrijfsvoeringsbudgetten doelen wij dan op personeelslasten, opleiding, gebouw- en ICT-lasten etc. Het voorstel om te gaan werken met deze methodiek hebben wij voor het eerst genoemd in onze Kaderbrief 2023. Aanleiding voor deze methodiek is de noodzaak om snel en slagvaardig te kunnen aansluiten op veranderingen en de behoefte om de steeds beperktere middelen met maximaal rendement te kunnen inzetten. De snelheid van veranderingen vraagt om een flexibele inzet van mensen en middelen. De P&C klankbordgroep van de AV wordt meegenomen in deze ontwikkelingen en de voortgang krijgt aandacht in de reguliere P&C documenten.

Nadat in aanloop naar de concept-begroting 2026 met het bestuur het gesprek heeft plaatsgevonden over de ambities en de middelen, is het meerjarige kader bepaald voor mens en middelen. De mens en middelen methodiek moet passen binnen dat kader. Alleen bij uitzonderingen kan van dit kader worden afgeweken. De aard van die uitzonderingen (bijvoorbeeld nieuwe taken) wordt bepaald door de AV op voorstel van het bestuur.

- 3. Wat wordt bedoeld met het door de AV gewenste ‘in lijn brengen van ambities en begroting’? (Oplegger, laatste alinea) Dit kan namelijk op alle mogelijke manieren uitgelegd worden. Meest voor de hand liggend is dat bedoeld wordt dat de begroting stijgt (immers als ambities leidend zijn, dan is daar geld voor nodig.) En dit terwijl juist veel AV-leden benadrukken dat de begroting niet moet stijgen omdat dat in de afgelopen jaren een autonome ontwikkeling lijkt te zijn, die gestopt moet worden.**
- 4. Welke maatregelen worden genomen om de groeiende begroting te beheersen gezien de zorgen die eerder door meerdere provincies zijn geuit?**

In antwoord op deze vragen verwijzen we naar de onderstaande passage in het openbaar verslag van het IPO-bestuur van september 2024 bij de bespreking van de begroting 2025 van de vereniging:

Het IPO-bestuur stelt de Begroting 2025 van de IPO-Vereniging vast en geleidt deze ter goedkeuring door naar de Algemene Vergadering (AV) van 5 november.

Daarbij *neemt het IPO-bestuur kennis van:*

- het voornemen voor het stapsgewijs doorvoeren van de Mens&Middelen-methodiek, en

Technische vragen en antwoorden n.a.v. Begroting en Jaarplan 2025 IPO-vereniging

- de omvang van de begrotingen 2021-2025 van IPO-bureau waaruit blijkt dat er geen sprake is van toenemende omvang,
- stemt het IPO-bestuur in met:*
- het dekkingsvoorstel Begroting 2025, en
 - het voorstel om in aanloop naar de conceptbegroting 2026 in het bestuur in gesprek te gaan over de bestuurlijke ambities en opdrachten voor gezamenlijke uitvoeringstaken in relatie tot de beschikbare middelen binnen de begroting van de IPO-vereniging,
- en besluit het IPO-bestuur:*
- de Zeeland-compensatie uit de begroting 2025 en de meerjarenraming te halen nu alle provincies de bestuurlijke afspraak, en daarmee de verplichtingen van de compensatie tot 2025, nakomen,
 - de vragen die door de AV gesteld zijn n.a.v. de conceptbegroting, inclusief antwoorden, mee te sturen met de doorgeleiding,
 - de omvang van de begrotingen 2021 – 2025 van BIJ12 zoals gedaan voor het IPO-bureau in kaart te brengen,
 - de positieve ontwikkelingen rondom de vernieuwde P&C-cyclus (ook expliciet 1 begroting van de vereniging) te benoemen in de oplegnotitie die naar de AV gaat,
 - het gesprek te willen voeren over (beïnvloedbare mogelijkheden rondom) de kosten van de faunaschade, en
 - geïnformeerd te worden over de borging van de aanpak van drugsdumpingen nu dit niet in de begroting 2025 is opgenomen.

Hierbij ook de link naar [dit openbare verslag](#).

5. Wat is er gedaan met het Flevolands initiatief namelijk de elementen van de verdwenen kaderbrief te verwerken in deze nieuwe begroting? En waar kunnen wij deze vinden?

Met de P&C Klankbordgroep van de AV, in de AV-vergadering van april 2024 en juni 2024 is gesproken over de doorontwikkeling van de P&C cyclus van de vereniging. Verslaglegging van de AV is terug te lezen in de [openbare verslagen](#) en een terugblik van de Klankbordgroep in de AV-nieuwsbrief (via de griffie-contactfunctionarissen beschikbaar te stellen aan alle Statenleden) en [AV-infopagina](#).

Aanvullend is op verzoek van de AV de conceptbegroting 2025 aangeboden met een extra aanbiedingsbrief waarin de doorontwikkeling, en specifiek daarin de verbetering voor de AV en de Staten, is neergelegd. Zie: [Document IPO - 240625 AV 3a.1 Aanbiedingsbrief conceptbegroting 2025 aan AV - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#) Deze doorontwikkeling van de P&C cyclus brengt tevens focus en behapbaarheid aan in de (concept)begroting van de vereniging waarbij het uitgangspunt is en blijft dat de verenigingswerkzaamheden die werkzaamheden betreffen waartoe door de leden de opdracht wordt gegeven.

Ook in de oplegger van de Begroting en Jaarplan 2025 is hier aandacht voor:

In de Begroting 2025 is rekening gehouden met de inhoud van de door het bestuur vastgestelde concept-begroting 2025, die dit jaar – vanwege het recent vastgestelde Bestuursprogramma 2023-2027 – een beleidsarm karakter had. In de komende concept-begroting 2026 wordt een integraal beeld geschetst van de (meerjarige) ontwikkelingen binnen alle programma's van de begroting inclusief een financiële doorvertaling daarvan en gaan wij in op onze **prioriteiten**.

Technische vragen en antwoorden n.a.v. Begroting en Jaarplan 2025 IPO-vereniging

Op 25 juni 2024 heeft u in uw vergadering de concept-begroting 2025 besproken en aandachtspunten namens uw Staten ingebracht. Het bestuur heeft mede op basis van uw bespreking, op 12 september 2024 de Begroting 2025 in haar vergadering vastgesteld. De AV heeft tijdens de juni-vergadering zorgen geuit over een groeiende begroting. De extra capaciteit die nodig is om de bestuurlijke opgaven uit te voeren, wordt voor 2025 gedekt uit het overschot 2023. In aanloop naar de concept-begroting 2026 voert het bestuur – mede ingegeven door de wens van de AV – het gesprek over de ambities in **relatie tot de beschikbare middelen** binnen de begroting van de IPO-vereniging.

- 6. De extra uitgaven begroting 2025 (+0,7M) worden gedekt uit exploitatieoverschot 2023. Voor de extra uitgaven vanaf 2026 (+ 1M) is een (ongedekte) stelpost verwerkt. Kunt u deze toegepaste wijze van begroten vanaf 2026 nader toelichten?**

Wij hebben deze wijze toegepast om te voorkomen dat de provincies in hun meerjarenramingen moeten gaan werken met voorlopige cijfers (hun bijdrage) aan het IPO. De uitkomst van het gesprek in het bestuur over de ambities en de middelen is hier namelijk van invloed op.

Zoals ook terug te vinden in de oplegger van de Begroting en Jaarplan 2025:

De extra benodigde middelen vanaf 2026 ad € 1,0 miljoen zijn vooralsnog als stelpost opgenomen in de meerjarenraming. Voor de invulling van deze stelpost (in samenhang met de begroting van de IPO-vereniging) wordt in aanloop naar de concept-begroting 2026 binnen het IPO-bestuur het gesprek gevoerd – mede ingegeven door de wens van de AV – over de balans tussen ambities en beschikbare middelen binnen de vereniging. Dit resultaat wordt opgenomen in de concept-begroting 2026.

- 7. De provincies staan gezamenlijk voor een ravijnjaar 2026 en worden allen vrijwel zeker met bezuinigingen geconfronteerd. Een grote exploitatiepost betreft de personeelslasten en de inleenkosten personeel derden. Het Rijk heeft een ambitie uitgesproken om tot een forse vermindering aantal Rijksambtenaren te komen. Voorbeeld doet vaak volgen bij lagere overheden: Hoe gaat IPO zelf de doelstelling van het Rijk concreet volgen (vermindering formatie en inhuur) nu ook de provincies met aanzienlijke bezuinigingen geconfronteerd worden?**
- 8. Welke taken schrapt IPO concreet nu het nieuwe Kabinet is aangetreden en andere accenten maakt? Kan concreet worden aangegeven welke taken in de begroting IPO 2025 worden stopgezet (en leiden tot besparingen)?**

De financiële positie van de provincies in relatie tot de provinciale opgaven heeft structurele aandacht vanuit onze vereniging in de gesprekken met het rijk en de signalen naar de Kamers – zie ook het [recente position paper](#). De werkzaamheden van de vereniging in opdracht van de gezamenlijke provincies is veelal gericht op krachtenbundeling – zowel in de uitvoering van opgaven als in het voor het voetlicht brengen van de behoeften en standpunten van de provincies. Intern in de vereniging geldt dat ingezet wordt op het verminderen van externe inhuur – binnen de noodzakelijke expertise op dossiers danwel uitvoering en de uitdagingen van de arbeidsmarkt.

Technische vragen en antwoorden n.a.v. Begroting en Jaarplan 2025 IPO-vereniging

Overkoepelend geldt dat andere accenten van een kabinet niet per direct en/of vanzelfsprekend leiden tot andere keuzes van de twaalf Colleges van GS in de opdrachtverlening aan de vereniging. Wel kan sprake zijn van accentverlegging in de gewenste beleidsbeïnvloeding en kunnen verschuivingen op termijn logischerwijs aan de orde zijn.

- 9. Het Rijk (HLA coalitie) heeft toegezegd om aantal SPUK's voor provincies te gaan verminderen. IPO wil zich ondermeer (bij thema Ruimte en leefomgeving) sterk maken voor tijdelijke continuering van de huidige SPUK's. Is dit een goede handelwijze voor de provincies die SPUK's bij voorkeur juist verminderd willen zien?**

De gezamenlijke provincies maken zich sterk voor het overhevelen van de (gezamenlijke) SPUK's naar het Provinciefonds. Uit het openbare [position paper over de financiën van de provincieën](#) (30 september 2024):

Het kabinet wil de financiering van provincies en gemeenten wijzigen door specifieke uitkeringen over te hevelen naar het provincie- en gemeentefonds. Dit vermindert volgens het kabinet administratieve lasten en biedt meer bestedingsvrijheid. De decentralisatie-uitkering is voor provincies een werkbaar alternatief voor de specifieke uitkering. Hoewel provincies positief zijn over deze vereenvoudiging, zorgt de naar verwachting geplande 10% bezuiniging op alle specifieke uitkeringen direct voor problemen in de uitvoering:

- Niet alle besparingen op administratie kunnen deze korting compenseren. Met als gevolg dat provincies minder resultaten kunnen boeken, terwijl meer taken erbij komen.
- Voor uitkeringen die niet worden overgeheveld, is helemaal geen besparing mogelijk. Een korting hierop zorgt dus ook voor minder realisatiekracht.

- 10. Er wordt door de provincies 6,7M minder bijdragen aan de begroting IPO 2025 dan in de concept-begroting 2025 was gepland. Dit wordt veroorzaakt 'door de uitname' van de compensatie provincie Zeeland uit de begroting 2025. Kunt u (eenmalige) verantwoordingsmechanisme nader toelichten?**

Vanwege een weeffout in het verdeelmodel provinciefonds ontving de provincie Zeeland van de overige 11 provincies in de afgelopen jaren € 6,7 miljoen ter aanvullende compensatie op de uitkering uit het Provinciefonds. De weeffout in het verdeelmodel provinciefonds heeft betrekking op het peiljaar (2008) dat gehanteerd is voor de bepaling van het veronderstelde rendement op dividend. Dividendinkomsten zijn onderdeel van de Overige Eigen Middelen die ingehouden worden op de provinciefondsuitkering.

Afgelopen jaar is door de fondsbeheerders gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw verdeelmodel voor het Provinciefonds. Het voorgestelde ontwerp voor het verdeelmodel en de implementatie ervan is in de BAC Financiën uitgebreid besproken maar leidde niet tot vaststelling. In het IPO-bestuur van 12 mei 2022 is op advies van de BAC Financiën besloten om de gezamenlijke afspraak over de

Technische vragen en antwoorden n.a.v. Begroting en Jaarplan 2025 IPO-vereniging

compensatie voor Zeeland als gevolg van de technische weffout in het huidige model te continueren totdat een nieuw verdeelmodel Provinciefonds in werking is getreden.

Op aangeven van de provincie Zeeland en de (bevestiging van de) bestuurlijke afspraak de verplichtingen van de compensatie tot 2025 na te komen door alle provincies, is deze raming vanaf 2025 geschrapt uit de begroting van de IPO-vereniging.

11. Op welk moment is aan de AV voorgelegd om de BIJ12 begroting en begroting IPO bureau samen te voegen, zodat de AV daarover kon besluiten?

In de AV-vergadering van april 2024 is op verzoek van de AV toegezegd dat bij de aanbidding van de concept-begroting 2025 een nadere toelichting werd aangeboden. Dat heeft geresulteerd in een aparte aanbiddingsbrief aan de AV, deze brief is ook terug te vinden in de openbare vergaderstukken van de AV van juni 2024: [Document IPO - 240625 AV 3a.1 Aanbiddingsbrief conceptbegroting 2025 aan AV - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#).

Hieronder een betreffende passage uit deze brief:

Doorontwikkeling P&C-cyclus

Bij het vaststellen van de Begroting 2024 is besloten dat de P&C-klankbordgroep van de AV en het IPO-bestuur verkennen in hoeverre de huidige P&C-cyclus van de vereniging nog in voldoende mate aansluit bij de behoefte en statutaire rol van de AV en het bestuur. De eerste verkenningen hieromtrent hebben plaatsgevonden en er zijn door de P&C-klankbordgroep geactualiseerde uitgangspunten voor de P&C-cyclus geformuleerd en meegenomen naar het bestuur:

- Provincies hebben voor de zomer inzicht nodig in de cijfers voor het volgende begrotingsjaar.
- Stabiël, voorspelbaar, overzichtelijk, op hoofdlijnen en beter leesbaar.
- Betrokkenheid AV/Staten borgen.
- Bestuurlijk sturingsmoment per jaar.
- Beter behapbaar en uitvoerbaar proces.

Zie desgewenst ook het eerder aan u aangeboden openbare verslag van de [P&C-klankbordgroep](#) van februari 2024, zoals opgenomen in de nieuwsbrief aan u verzonden op 14 maart jl.

Volgens de statuten zijn er twee financiële verplichtingen, namelijk een **(meerjaren)begroting** en de verantwoording achteraf (**jaarverslag**). In lijn met de door de klankbordgroep P&C van de AV gegeven ontwikkelrichting en onderstreept door het bestuur, wordt de huidige hoeveelheid P&C-producten (zes) met ingang van het boekjaar 2025 teruggebracht naar vier, om bovenstaande uitgangspunten te realiseren. De indeling voor de gehele vereniging hiervan is dan als volgt:

- Conceptbegroting (voorheen kaderbrief en conceptbegroting, worden samengevoegd tot één document)
- Definitieve begroting en meerjarenraming
- Tussentijdse rapportage (voorheen voorjaars- en najaarsnota)

- Jaarverslag en Jaarrekening

12. Wat wordt bedoeld met ‘interdepartementaal opbossen’?

In de hier bedoelde context betekent dit dat het rijk haar eigen nationale opgaven optelt en daar een integrale weging over doet, niet per departement, maar ook met/tussen de verschillende departementen. Dit is een instrument dat decentrale overheden regelmatig inroepen om te voorkomen dat alle rijks-opgaven zonder integrale, interdepartementale afstemming danwel prioritering in de uitvoering/realisatie bij de decentrale overheden terecht komen. Vooral speelt dit in het ruimtelijk domein.

Bestuursprogramma

13. Welke speerpunten in het Bestuursprogramma IPO ontbreken in de IPO-begroting 2025 of hebben een lage prioriteit gebreken? Is daar een overzicht van?

Het bestuursprogramma is conform opdracht van het IPO-bestuur voor zover beschikbaar/mogelijk doorvertaald in de begroting 2025. Mede op verzoek van de AV is de planning van de vaststelling van het bestuursprogramma aangepast (zie hiertoe het verslag van de AV van december 2024: [Document IPO - 240423 AV 1b Conceptverslag AV 12 december 2023 - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#);) zodat de Staten betrokken konden worden. Het bestuur heeft niet gekozen voor een prioritering binnen de begroting of het bestuursprogramma. Het krachtenveld van de vereniging en met/bij de provincies kan wel leiden tot accentverschuivingen in de tijd. De inzet voor de gezamenlijke provincies blijft echter in lijn met hetgeen afgesproken in bestuur en vastgelegd in de begroting.

14. Klopt het bijvoorbeeld dat de acties en initiatieven van het traject naar meer slagvaardigheid niet zijn uitgewerkt in deze begroting?

Het is onduidelijk welke acties/initiatieven bedoeld worden. Meerdere elementen die genoemd zijn in danwel voortvloeien uit het traject naar meer slagvaardigheid hebben weerslag in de (uitvoering van de) begroting 2025. Een aantal voorbeelden: de begroting is opgebouwd langs de lijnen van de “nieuwe” programma’s/bestuurlijke commissies; de doorontwikkeling van de P&C cyclus die het proces meer behapbaar en uitvoerbaar maakt inclusief het eerder beschikbaar zijn van de informatie voor de AV en de Staten (zie ook het antwoord op vraag 16); technische briefings voor de AV en de Staten zoals recentelijk de briefing over standpuntbepaling, de aankomende briefing over het verdeelmodel Provinciefonds; voor de uitvoering van de afspraken op de provinciehuizen over terugkoppeling naar de Staten verwijzen we naar de eigen organisaties. Voor het vervolgesprek met de AV heeft de nieuwe voorzitter van de vereniging in de meest recente AV-vergadering aangegeven hierover het gesprek te vervolgen met de leden van de klankbordgroep slagvaardigheid, te weten de leden De Man (Utrecht), Meendering (Groningen), Nessar (Flevoland) en Berkvens (Noord-Brabant).

- 15. In de oplegger (Algemene Vergadering) van 5 november 2024 (agendapunt 2a) wordt in de tweede alinea vermeld: " In de begroting 2025 is rekening gehouden met de inhoud van de door het Bestuur vastgestelde concept-begroting 2025, die dit jaar - vanwege het recent vastgestelde Bestuursprogramma 2023-2027 - een beleidsarm karakter had". Is dit een verschrijving bij jaartal 2023 ? Recent vastgesteld bestuursprogramma 2023-2027 ? Of geldt het recent besloten bestuursprogramma terugwerkend ? Wanneer is het bestuursprogramma 2023-2027 door Bestuur vastgesteld ?**

Het bestuursprogramma heeft dezelfde jaren meegekregen als de lopende Statenperiode. Het bestuursprogramma is conform opdracht van het IPO-bestuur voor zover beschikbaar/mogelijk doorvertaald in de begroting 2025. Mede op verzoek van de AV is de planning van de vaststelling van het bestuursprogramma aangepast (zie hiertoe het verslag van de AV van december 2024: [Document IPO - 240423 AV 1b Conceptverslag AV 12 december 2023 - iBabs Publieksportaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#);) zodat de Staten betrokken konden worden. Het bestuur van de vereniging heeft in de vergadering van 7 maart 2024 de laatste aanscherpingen in het bestuursprogramma besproken, mede op basis van de door GS met PS gevoerde gesprekken. Het bestuursprogramma is voorts in de vergadering van 14 april met deze aanpassingen nogmaals gedeeld. In deze zelfde bestuursvergadering van 14 april heeft het bestuur ook de conceptbegroting 2025 besproken. De planning van deze documenten voor het opstellen en voorts tijdig doorlopen van de P&C cyclus betekent helaas dat niet altijd alles met elkaar verwerkt kan worden. Er is derhalve geen sprake van terugwerkende kracht, het bestuursprogramma richt zich wel op de vraagstukken waarvan de provincies in deze Statenperiode hebben afgesproken samen op te trekken.

- 16. Hoe wordt de samenwerking tussen IPO-bureau en BIJ12 in de nieuwe begroting verder vormgegeven? Graag ontvangen wij een nadere toelichting.**

De begroting 2025 van de vereniging is de eerste begroting waarin geen onderscheid is gemaakt tussen IPO-bureau en BIJ12. Zowel het bestuur als de AV hebben daarover de complimenten uitgesproken. Sinds 2024 kent de vereniging nog slechts één stafafdeling bedrijfsvoering en één stafafdeling communicatie/public affairs. Het werken vanuit één vereniging bevordert de positie van de provincies, bevordert de samenwerking tussen de provincies en brengt beleid en uitvoering dichter bij elkaar. Deze richting zal de komende jaren worden gecontinueerd.

Landelijk gebied

- 17. Ik zie in de begroting 2025 e.v. een verdere uitgaven-ontwikkeling op vlak van stikstofbeleid, IPLG en de doorontwikkeling Aerius model. Hoe realistisch is deze toename van (ook formatieve) uitgaven als het Rijk hierin nieuwe prioritering aanbrengt en andere afwegingen maakt?**
- 18. Wat zijn de gevolgen van het schrappen van de NPLG voor de begroting? Waarom is dat tot nu toe niet zichtbaar in de begroting?**

Of en zo ja wat de gevolgen c.q. consequenties zijn van het kabinetsbeleid op het gebied van het stikstofbeleid, IPLG en Aerius voor de inzet van de gezamenlijke provincies is op moment van schrijven

Technische vragen en antwoorden n.a.v. Begroting en Jaarplan 2025 IPO-vereniging

van zowel de begroting (voor de zomer) als deze beantwoording (oktober) nog niet bekend. Enkele provincies hebben de Staten geïnformeerd de gebiedsgerichte aanpak en het IPLG te (willen) continueren. De bestuurlijke adviescommissie Landelijk Gebied van de vereniging met daarin de gedeputeerden landelijk gebied van de provincies voert minimaal om de maand onderling overleg als ook regelmatig overleg met het rijk. Deze commissie is samen met het bestuur bestuurlijk opdrachtgever van de vereniging op het vraagstuk van het landelijk gebied. De agenda en verslagen van deze commissie zijn online te vinden: [Agenda IPO - Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied donderdag 17 oktober 2024 10:00 - 12:00 - iBabs Publieksportal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

Van een 'uitgaven-ontwikkeling' in de betekenis van een ophoging is echter geen sprake, maar een continuering. Zie hiervoor de tabel in de Begroting 2025 op pagina 35.

19. In Flevoland hebben we nog geen last van wolven en dat willen we graag zo houden. Men is bezig met een wolvenplan, en dat moet voor Flevoland er nog uit. Hoe gaat de uitvoering voor Flevoland eruit zien vanuit BIJ12? Hoe we dat willen voorkomen? Hoe kan het IPO ons daarbij helpen?

De medewerkers van de vereniging IPO zijn allereerst zeer wel bereid een bezoek te brengen aan Flevoland om alle vragen rondom de wolf te beantwoorden.

Vanuit BIJ12 (onderdeel van de vereniging IPO) wordt informatie verstrekt over de regeling wolvenschade op vee, het voorkomen van schade en de aanwezigheid van de wolf in Nederland. Op deze pagina kunt u e.e.a. vinden: [Wolf - BIJ12](#)

Via de ambtelijke en bestuurlijke adviescommissie landelijk gebied vinden de gesprekken over de gezamenlijke beleidsaanpak c.q. beïnvloeding plaats. In deze commissie is de betrokken gedeputeerde van elke provincie betrokken. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisatie van het wolvenplan. Het wolvenplan is een actualisatie en vervanging van het Interprovinciaal Wolvenplan uit 2019, het Addendum en de Interventierichtlijnen van april 2023. Dit plan is bedoeld om richting te geven aan [gezamenlijk landelijk beleid](#) rondom de wolf en beschrijft de uitgangspunten voor beleid die kunnen worden vastgelegd in bijvoorbeeld provinciale verordeningen of beleidsregels. Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om zelfstandig hun beleid vorm te geven. Sinds de terugkeer van de wolf naar Nederland zetten de provincies zich in voor subsidies voor preventie van wolvenaanvallen op gehouden dieren, tegemoetkomingen in vee-schade, monitoring van de wolvenpopulatie en de communicatie hierover. IPO/BIJ12 voert de regelingen uit conform het beleid dat de provincie Flevoland heeft vastgesteld.

20. Het ministerie van LNV wordt een aantal keren aangeduid als LNV?

Dank voor deze scherpe observatie. De begroting is opgesteld op het moment dat het ministerie LNV heette en per abuis is de veranderende naamgeving van departementen niet volledig verwerkt.

Ambtelijk Flevoland

- 21. In de begroting, verschillende ambities uit bestuursprogramma. Er is ook in Flevoland het doel om het wolvenbeleid en wolvenplan te actualiseren, we wachten nog op advies van dierenaangelegenheden. Hoe werkt het voor het wolvenbeleid in de provincies, hoe verhoudt de IPO-ambitie zich tot een wolvenplan in Flevoland? In Flevoland eigen beleid gevoerd, wel een aantal incidenten, wat is de ruimte voor de Staten, aanvullend wolvenplan IPO, daarop te acteren, is dat het wolvenplan richtinggevend, of zijn er kaders?**

Zie antwoord op vraag 19.

- 22. In het Bestuursprogramma staan de ambities van 2025 die tevens verwerkt zijn in de begroting. Is er een beeld te geven welke ambities uit het bestuursprogramma wel en niet in de begroting zijn teruggekomen? Welke zijn geactualiseerd? Handig als er een lijstje is voor de Staten?**

Zie het antwoord op vraag 13 en 14.